

NUOMONĖS

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETAS

478-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2012 M. VASARIO 22, 23 D.

**Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pilietinės visuomenės dalyvavimo
galimybių reguliuojant finansų rinkas (nuomonė savo iniciatyva)**

(2012/C 143/02)

Pranešėjas **Peter MORGAN**

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis savo Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2011 m. sausio 20 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

Pilietinės visuomenės dalyvavimo galimybių reguliuojant finansų rinkas.

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2012 m. vasario 2 d. priėmė savo nuomonę.

478-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2012 m. vasario 22–23 d. (2012 m. vasario 22 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 66 nariams balsavus už, 53 – prieš ir 41 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Viena finansų krizės priežasčių – nepakankamas ir nepatenkinamas finansų rinkų reguliavimas ir priežiūra. Vienas sunkumų reguliuojant finansų rinkas – rasti skirtingų ir prieštaringų pozicijų pusiausvyrą. Pilietinės visuomenės dalyvavimas iš esmės neatsveria teisėtai atstovaujama finansų sektoriaus interesų. Politinės diskusijos visų pirma vyksta tarp įstatymų leidėjo ir susijusio finansų sektoriaus.

1.2 Būtent finansų rinkų reguliavimo srityje Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) užima ypač palankią poziciją skatinti aktyvesnę pilietinės visuomenės dalyvavimą, nes EESRK atstovaujama tiek finansų sektoriaus asociacijoms, tiek ir vartotojų apsaugos organizacijoms ir profesinėms sąjungoms. Žinoma, EESRK nenori ir negali pakeisti tiesioginio pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimo. Pilietinis dialogas yra demokratiškas ir viešas nuomonės formavimo procesas, kuriame turi veiksmingai dalyvauti visi susiję dalyviai.

1.3 EESRK nė kiek neabejoja paties finansų sektoriaus dalyvavimo formuojant nuomonę teisėtumu. Pačios finansų įmonės yra reguliuojamos, turi atitikti reikalavimus ir vykdyti įstatymų

numatytus įpareigojimus. EESRK taip pat pripažįsta, kad daugelio finansų sektoriaus sričių ir įmonių veikla yra patikima ir nepriekaištinga ir jos tikrai nesukėlė finansų krizės.

1.4 Atsižvelgiant į išsamaus reguliavimo sudėtingumą, labai svarbu, kad organizacijos ne tik įvardytų principinius tikslus ir reikalautų apskritai griežtesnių taisyklių, bet ir pateiktų dalykinis ir tikslingus pasiūlymus ir argumentus. Šiam tikslui pasiekti reikia labai daug pastangų, kad organizacijos galėtų lygiomis teisėmis diskutuoti su įstatymų leidėju ir kitomis asociacijomis.

1.5 Europos Komisija, Europos Parlamentas, Taryba ir valstybės narės turi pačios imtis iniciatyvos, kad platesni pilietinės visuomenės sluoksniai dalyvautų reguliuojant finansų rinkas.

1.6 Europos Centrinis Bankas, Europos sisteminės rizikos valdyba ir naujai sukurtos Europos finansų priežiūros institucijos į savo darbą turėtų deramai įtraukti pilietinės visuomenės

organizacijas. Finansų priežiūros institucijų veikloje pagal įstatymus dalyvaujančių suinteresuotųjų subjektų grupių darbo metodai turėtų atspindėti pilietinės visuomenės organizacijų ypatumus.

1.7 Tam tikrais atvejais būtų galima numatyti ES lėšomis remti pilietinės visuomenės organizacijas, kad būtų vienodai atstovaujama svarbiems interesams. Tačiau reikia užtikrinti visapusišką finansinio įnašo skaidrumą, organizacijų nepriklausomumą ir išankstines priemones, kad santykiuose su Komisija pirmenybė nebūtų teikiama remiamoms organizacijoms.

1.8 Be vartotojų organizacijų ir profesinių sąjungų yra daug kitų grupių, kurių indėlis į diskusijas finansų rinkų reguliavimo srityje gali būti labai svarus, pavyzdžiui, labdaringos organizacijos, mažosios ir vidutinės įmonės, institucinių investuotojų organizacijos, didesnio masto finansinius sandorius vykdančios pramonės ir paslaugų įmonės ir jų asociacijos, finansiniai tarpininkai ir netgi reitingų agentūros. Dėl konkurencinės padėties rinkose ne tik su reguliavimu susijusių, bet ir kitų šakų atstovų indėlis gali būti naudingas.

1.9 Ne visomis temomis pilietinės visuomenės organizacijos galėtų vienodai pareikšti savo nuomonę. Ypač tinkami klausimai būtų vartotojų apsauga, mokesčių pajamų panaudojimas finansų įstaigoms gelbėti arba finansų sektoriaus apmokestinimas, o smulkesnės techninės problemos, pavyzdžiui, mokumo apskaičiavimas arba atskaitomybė nėra tokios patrauklios.

1.10 Nepakanka bendro pobūdžio ir nediferencijuotų reikalavimų nustatyti griežtesnes taisykles. Įstatymų leidėjui tai nieko neduoda. Turi būti ne tik teikiami kiek galima konkretesni pasiūlymai, bet ir įvertinti griežtesnių reikalavimų pranašumai ir trūkumai.

1.11 EESRK ragina Europos ir nacionalines pilietinės visuomenės organizacijas aktyviau nei anksčiau dalyvauti reguliuojant finansų rinkas. Daugeliui tokių organizacijų savarankišku ar galbūt nauju organizacijos tikslu galėtų tapti finansų rinkos stabilumo skatinimas, taip pat jos galėtų atitinkamai išplėsti savo interesų ir veiklos sritis.

1.12 Žvelgiant iš EESRK perspektyvos pageidautina, kad organizacijos, dalyvaudamos reguliuojant finansų rinkas, kartu informuotų savo organizacijų narius ir visuomenę apie sėkmingą ES veiklą šioje srityje.

1.13 Nors atskirais atvejais buvo įrodytos Europos finansų sektoriaus klaidos, tačiau jis nuo krizės taip pat nukentėjo. Todėl šis sektorius raginamas prisidėti prie veiksmingo finansų

rinkų reguliavimo. Atskiro finansų sektoriaus šakos neturėtų dvejoti, ar gali teikti pastabas dėl kitų šakų reguliavimo, kai siekiama užtikrinti finansų rinkų stabilumą.

1.14 Finansų sektorius ir pats turėtų būti atviras dialogui su pilietinės visuomenės organizacijomis. Įmonėms, atsižvelgiant į finansų krizės metu išaugusį visuomenės dėmesį finansų sektoriui, turėtų būti naudinga užmegzti ryšius su pilietine visuomene, pasikeisti argumentais ir įsiklausyti į raginimus.

1.15 Formuojant Europos piliečių nuomonę žiniasklaida, be abejo, atlieka labai svarbų vaidmenį. Pageidautina, kad žiniasklaidoje būtų labiau nušviečiama pilietinės visuomenės pozicija.

1.16 EESRK ir ateityje intensyviai nagrinės pasiūlymus dėl finansų rinkų reguliavimo, apie juos plačiai diskutuos ir pateiks esmines nuomones šiuo klausimu; ypač daug dėmesio Komitetas skirs tam, kad būtų atsižvelgta į pilietinės visuomenės atstovų poziciją. Vykstant konsultacijoms Komitetas stengsis, kad pilietinės visuomenės organizacijos, dalyvaudamos specializuotųjų skyrių ir tyrimo grupių klausimuose aktyviau ir tiesiogiai dalyvautų Komiteto nuomonės formavimo procese.

1.17 EESRK pasirūpins, kad planuojant veiklą, plenarines sesijas, specializuotųjų skyrių ir tyrimo grupių posėdžius būtų numatyta pakankamai laiko intensyvioms diskusijoms finansų rinkų reguliavimo klausimu. Komitetas numatys finansinius ir žmogiškuosius išteklius, kad nariai galėtų su ekspertais konsultotis finansų rinkų reguliavimo klausimais.

2. Nuomonės tikslas ir aplinkybės

2.1 Nuo 2008 m. finansų rinkų krizė⁽¹⁾ turėjo labai sunkių padarinių viso pasaulio, ypač Europos Sąjungos, piliečiams; šį klausimą EESRK ne kartą ir labai išsamiai nagrinėjo. Viena rinkų žlugimo, prieš tai vykusio spekuliacinio ir didelės rizikos finansų produktų prekybos priežasčių buvo nepakankamas ir ydingas finansų rinkų reguliavimas ir priežiūra.

2.2 Vienas ankstesnių ir dabartinių šios srities reguliavimo taisyklių nustatymo sunkumų – siekis pliuralistiniame ir demokratiname nuomonės formavimo procese rasti skirtingų ir prieštarų pozicijų pusiausvyrą. Šiuo metu pilietinės visuomenės organizacijos iš esmės neatsveria teisėtai atstovaujama finansų sektoriaus interesų. Nustatant naują finansų rinkų reguliavimą šią asimetriją reikėtų pašalinti.

⁽¹⁾ Šioje nuomonėje neatsižvelgiama į krizę, kurią sukėlė pernelyg didelis valstybių išiskolinimas, nors ir čia būtų galima kelti klausimą, kodėl anksčiau nebuvo pilietinės visuomenės ryžtingo reikalavimo mažinti skolą.

2.3 EESRK, kaip Europos pilietinės visuomenės institucijos, užduotis ne tik rengti nuomones, bet ir skatinti visus suinteresuotuosius subjektus kuo plačiau ir išsamiau dalyvauti Europos teisėkūros procese. Todėl EESRK nerimą kelia tai, kad tam tikrose politikos srityse nuolat nepavyksta surengti diskusijų, kuriose būtų rasta pusiausvyra.

2.4 Todėl šios nuomonės savo iniciatyva tikslas – išanalizuoti pilietinės visuomenės dalyvavimo reguliuojant finansų rinkas klausimą ir pateikti pasiūlymus šiam dalyvavimui pagerinti.

3. Pilietinės visuomenės dalyvavimo trūkumai ir kliūtys

3.1 Iki šiol su finansų rinkos reguliavimu pirmiausiai buvo susiję atitinkami finansų sektoriaus sluoksniai. Tai akivaizdžiai patvirtinta ir 2011 m. lapkričio 28 d. EESRK surengtame klausyme. To priežastis tikrai ne ES institucijų atvirumo stoka. Iš tikrųjų iki šiol ši tema nelabai domino finansų sektoriui nepriklausančias organizacijas. Tai rodo ir menkas dalyvavimas ES Komisijos konsultacijose, Europos Parlamento klausymuose ir viešosiose diskusijose.

3.2 Politinės diskusijos dėl direktyvų arba reglamentų dėl finansų sektoriaus dar ir šiandien visų pirma vyksta tarp įstatymų leidėjo ir susijusio finansų sektoriaus. Tačiau kitose srityse ir tarp pilietinės visuomenės organizacijų vykstantys politiniai ginčai tampa pliuralistinių diskusijų pagrindu, ypač Briuselyje: pavyzdžiui, socialinėje politikoje tarp darbdavių ir profesinių sąjungų, aplinkos politikoje tarp pramonės ir aplinkos organizacijų arba vartotojų politikoje tarp prekybos įmonių ir vartotojų organizacijų.

3.3 EESRK nuomone, finansų rinkų reguliavimo trūkumus lėmė daug priežasčių.

3.3.1 Finansų rinkos reguliavimo tikslas – užtikrinti finansų rinkų saugumą ir stabilumą, taigi kartu ir kiek abstrakčias ir neapčiuopiamas viešąsias gėrybes, kurioms ilgą laiką, kaip atrodo, negrėsė joks pavojus. Nebuvo akivaizdu, kad reikėtų ginti kokius nors konkrečius piliečių interesus. Todėl finansų rinkai nepriklausančioms organizacijoms nebuvo stimulo, progos ir motyvacijos nagrinėti šiuos klausimus.

3.3.2 Finansų rinkos yra itin sudėtingos ir ne specialistams sunku jas suprasti. Dėl dalyvių įvairovės, sudėtingų produktų ir įvairialypių sąsajų šiam sektoriui nepriklausančioms organizacijoms sunku profesinėmis žiniomis prisidėti prie diskusijų.

3.3.3 Dažnai sunku suprasti, kokios bus tiesioginės, o ypač netiesioginės reguliavimo pasekmės pilietinės organizacijos narių interesams, visų pirma kai tai ne direktyvos ir reglamentai, o sudėtingos įgyvendinimo nuostatos ir techniniai standartai.

3.3.4 Palyginti sunku suprasti finansų rinkų reguliavimo procesą. Dėl anksčiau taikytos Lamfalussy procedūros ir dabartinės deleguotųjų teisės aktų, įgyvendinimo teisės aktų ir privalomų techninių standartų sistemos, kurioje daug procedūrinių etapų ir daug, dažnai skirtingu mastu dalyvaujančių institucijų ir įstaigų, sunku tinkamu metu pateikti tikslią nuomonę. Be to, reguliavimo turinį vis dažniau lemia pasaulinės institucijos, pavyzdžiui, Didysis dvidešimtukas, Bazelio komitetas arba TASV (Tarptautinių apskaitos standartų valdyba), kurių veikla nėra tokia skaidri.

3.3.5 Dėl pasiūlymų dėl reguliavimo gausos, teisėkūros procesų tempo ir dėl didelio suinteresuotųjų subjektų skaičiaus institucijose dirbančių sprendimus priimančių asmenų galimybių dalyvauti pokalbiuose, rengti derybines pozicijas arba dalyvauti konferencijose ribos jau pasiektos.

3.3.6 Stipri pasaulinė finansų rinkų integracija, pasaulinis kapitalo judumas ir labai pažeidžiama prekyba iki šiol buvo labai stiprūs argumentai, kad Europoje nebūtų kišamasi į rinkos veiklą. Vykstant konkurencijai dėl kintančio kapitalo investicijoms į augimą ir naujų darbo vietų kūrimą „lengvo reguliavimo“ strategija atrodo esanti tikslinga ir ilgą laiką jos pakako.

3.4 Šie sunkumai ir paskatino iniciatyvą *Finance Watch*, kuri, Europos Parlamento narių raginimu, subūrė įvairias Europos ir nacionalines organizacijas kritiškai stebėti teisėkūros procesą finansų sektoriuje.

3.5 Panašios problemos pastebimos ir valstybėse narėse. Vis dėlto atrodo, kad ten pilietinė visuomenė dar nedaro didelio poveikio finansų rinkos reguliavimui.

3.6 Sunkumų kyla ir dėl atsižvelgimo į finansų sektoriaus mažųjų ir vidutinių įmonių interesus bei pilietinės visuomenės dalyvavimo. Daugelis mažesnių finansų įstaigų skundžiasi dėl didelės administracinės naštos ir sudėtingų taisyklių, kurias labai sunku įgyvendinti.

4. Esminės pastabos

4.1 Dalyvaujamoji demokratija yra neatsiejama Europos socialinio modelio ir Europos valdysenos dalis. Atstovaujamoji ir dalyvaujamoji demokratija yra įtvirtinta Lisabonos sutartyje. Tačiau joje nustatomas tik įpareigojimas „piliečiams ir atstovaujamosioms asociacijoms“ suteikti galimybę skelbti savo nuomonę (ES sutarties 11 straipsnis). Taigi Europos institucijos gali pačios nuspręsti, ar imtis iniciatyvos, kai pasiūlymai sulaukia vienpusio pilietinės visuomenės atsako arba jo visai nesulaukia.

4.2 Akivaizdu, kad demokratiškai įteisintos institucijos priima sprendimus, o pilietinis dialogas atlieka tik parengiamąją ir stebėsenos funkciją.

4.3 EESRK pirmiausia atstovauja pilietinei visuomenei, suteikia galimybę keistis nuomone ir ją išsakyti ir yra gyvybiškai svarbus tiltas tarp Europos ir jos piliečių. Šį vaidmenį EESRK pirmiausiai atlieka teisėkūros srityje.

4.4 Būtent finansų rinkų reguliavimo srityje EESRK užima ypač palankią poziciją skatinti aktyvesnę pilietinės visuomenės dalyvavimą, nes EESRK atstovaujama tiek finansų sektoriaus asociacijoms, tiek ir vartotojų apsaugos organizacijoms ir profesinėms sąjungoms. Kadangi EESRK įpareigotas teikti nuomones dėl Komisijos pasiūlymų, nariai nuolat analizuoja teisės aktus, todėl nereikia jų papildomai raginti ar motyvuoti.

4.5 Nuo finansų krizės pradžios EESRK ne kartą yra išreiškęs pilietinės visuomenės organizacijų nuomonę ir nuo 2008 m. vidurio yra pateikęs apie 30 nuomonių dėl finansų krizės apskritai ir dėl konkrečių teisėkūros iniciatyvų.

4.6 Kadangi pilietinės visuomenės dalyvavimas apskritai yra menkas, Europos institucijos šioje srityje ypač raginamos daugiau dėmesio skirti EESRK nuomonėms.

4.7 Žinoma, EESRK nenori ir negali pakeisti tiesioginio pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimo. Pilietinis dialogas yra demokratiškas ir viešas nuomonės formavimo procesas, kuriame įvairiais būdais turi dalyvauti kuo daugiau susijusių dalyvių.

4.8 EESRK nė kiek neabejoja tuo, kad finansų sektoriaus dalyvavimas formuojant nuomonę yra toks pat teisėtas kaip ir kitų organizacijų. Pačios finansų įstaigos yra reguliuojamos, turi atitikti reikalavimus ir vykdyti įstatymų numatytus įpareigojimus. Finansų sektoriaus asociacijų dalyvavimas būtinas dar ir todėl, kad pats sektorius yra labiausiai suinteresuotas finansų stabilumu. Be to, reikalingos sektoriaus specialiosios žinios, kad būtų galima atlikti patikimus poveikio vertinimus.

4.9 EESRK taip pat pripažįsta, kad daugelio finansų sektoriaus sričių ir įmonių veikla yra patikima ir nepriekaištinga ir jos tikrai nesukėlė finansų krizės. EESRK nuomone, bendras finansų sektoriaus smerkimas, kuris vis pasigirsta, yra nepagrįstas. Dėl neadekvačių veiksnių finansų rinkose daugelis įmonių ne pasipelnė, o pačios nukentėjo dėl krizės ir jos padarinių. Iš dalies dėl valstybės pagalbos nuostolius patyrė ne tiek daug finansų įstaigų klientų.

4.10 Tačiau labiausiai nuo finansų ir ekonomikos krizės nukentėjo pavieniai piliečiai, kaip mokesčių mokėtojai, darbuotojai ir vartotojai. Jie turėtų pilietinės visuomenės organizacijose,

kurioms jie priklauso, labiau prisidėti rengiant naujas finansų sektoriaus taisykles siekiant užtikrinti, kad tokio masto krizė daugiau nebepasikartotų.

4.11 Atsižvelgiant į išsamaus reguliavimo sudėtingumą, labai svarbu, kad organizacijos ne tik įvardytų principinius tikslus ir reikalautų apskritai griežtesnių taisyklių, bet ir pateiktų dalykinius ir tikslingus pasiūlymus ir argumentus. Šiam tikslui pasiekti reikia labai daug pastangų, kad organizacijos galėtų lygiomis teisėmis diskutuoti su įstatymų leidėju ir kitomis asociacijomis.

5. Konkrečios rekomendacijos

5.1 Europos Komisija, Europos Parlamentas, Taryba ir valstybės narės turi pačios imtis iniciatyvos, kad platesni pilietinės visuomenės sluoksniai dalyvautų reguliuojant finansų rinkas.

5.1.1 Ypač svarbu, kad tiesioginės ir netiesioginės pasiūlymų dėl reguliavimo pasekmės pilietinei visuomenei būtų išdėstytos paprastai, atvira ir tiksliai, kad organizacijos galėtų geriau suprasti, koks bus poveikis piliečiams.

5.1.2 Jei galiausiai atsitiktų taip, kaip jau ne kartą yra buvę, kad konsultacijose finansų rinkų klausimais pilietinė visuomenė pateiks nedaug atsakymų, reikėtų tikslingai kreiptis į atskiras organizacijas ir paraginti jas dalyvauti. Prireikus, reikia prailginti konsultacijų terminą, kaip jau yra numatyta Komisijos iniciatyvos „Pažangus reglamentavimas“ atveju. Konsultacijose dėmesį reikėtų sutelkti ne tik į techninius aspektus, bet ir tikslingai prašyti pilietinės visuomenės vertinimo. Reikėtų atsižvelgti į ypatingą pilietinės visuomenės organizacijų perspektyvą.

5.1.3 Į Europos Komisijos ar Europos Parlamento viešuosius klausimus atitinkamos organizacijos turėtų būti įtrauktos nuo pat pradžios. Nepaisant įtemtos darbotvarkės institucijos turėtų būti atviros diskusijoms su pilietine visuomene ir dalyvauti jos renginiuose.

5.1.4 Europos Komisijos ir Europos Parlamento ekspertų grupėse turėtų būti ne tik finansų sektoriaus, bet ir kitų grupių atstovai. Žinoma, skiriant asmenis į šias grupes reikia atsižvelgti į tai, ar jie turi reikiamų tam tikros srities profesinių žinių, nes neužtikrinus dalykinių žinių pusiausvyros, nebus jokios naudos.

5.1.5 Tam tikrais atvejais būtų galima numatyti ES lėšomis remti pilietinės visuomenės organizacijas, kad būtų vienodai atstovaujama svarbiems interesams. Vis dėlto tai prieštarauja saviorganizavimo ir savarankiško finansavimo ginant piliečių interesus principui ir gali pažeisti organizacijų nepriklausomumą, taip pat sukelti lojalumo konfliktų abiejose pusėse. Bet

kuriuo reikia užtikrinti visapusišką finansinio įnašo skaidrumą, organizacijų nepriklausomumą ir išankstines priemones, kad santykiuose su Komisija pirmenybė nebūtų teikiama remiamoms organizacijoms.

5.2 Kitos su finansų rinkos reguliavimu susijusios ES institucijos – Europos Centrinis Bankas, Europos sisteminės rizikos valdyba ir trys Europos finansų priežiūros (bankų, vertybinių popierių ir draudimo) institucijos savo darbe turėtų atsižvelgti į pilietinės visuomenės organizacijų poziciją.

5.3 Finansų priežiūros institucijų veikloje pagal įstatymus dalyvaujančių suinteresuotųjų subjektų grupių darbo metodai turėtų atspindėti pilietinės visuomenės organizacijų perspektyvą, turėtų būti užtikrintas atitinkamų organizacijų grįžtamas ryšys, kad tokiu būdu išplėtus jų veiklą atsirastų dar vienas pilietinės visuomenės dalyvavimo būdas. Šiuo metu ne visur taip yra, visų pirma dėl dokumentų ir konsultacijų konfidencialumui keliamų reikalavimų, kurie, kalbant apie skaidrumą, yra perdėti.

5.4 Aktyvesnio pilietinės visuomenės dalyvavimo reguliuojant finansų rinkas nepasieksime tik abstrakčiais politiniais raginimais. Būtina konkrečiai išivaizduoti, kas, kada ir kokiomis finansų rinkų temomis turėtų pareikšti savo nuomonę.

5.4.1 Be vartotojų organizacijų ir profesinių sąjungų yra daug kitų grupių, kurių indėlis į diskusijas finansų rinkų reguliavimo srityje gali būti labai svarus, pavyzdžiui, labdaringos organizacijos, mažosios ir vidutinės įmonės, institucinių investuotojų organizacijos, didesnio masto finansiniai sandorius vykdančios pramonės ir paslaugų įmonės ir jų asociacijos, finansiniai tarpininkai ir netgi reitingų agentūros. Ne tik su reguliavimu susijusių, bet ir kitų finansų sričių atstovų indėlis gali būti naudingas.

5.4.2 Ne visomis temomis pilietinės visuomenės organizacijos galėtų vienodai pareikšti savo nuomonę.

5.4.2.1 Ypač tinkami klausimai būtų vartotojų apsauga, mokestinių pajamų panaudojimas finansų įstaigoms gelbėti arba finansų sektoriaus apmokestinimas, o smulkesnės techninės problemos, pavyzdžiui, mokumo apskaičiavimas arba atskaitomybė nėra tokios patrauklios.

5.4.2.2 Vis dėlto organizacijos turėtų dėmesį sutelkti ne tik į taisyklių priėmimą, bet ir į visą reguliavimo mastą, įskaitant įgyvendinimo nuostatas ir techninius standartus, nors tai atrodytų ir varginantis darbas.

5.4.2.3 Vis dėlto EESRK pripažįsta, kad ilgalaikį finansų rinkų stabilumą ir tvarumą užtikrina daug pavienių konkrečių

nuostatų, kurios yra svarstomos atskirai. Jei organizacijos negali išnagrinėti visų pateiktų dokumentų, bent jau pilietinė visuomenė turėtų nagrinėti temas, kurios yra labai svarbios, kad apskritai reguliavimas būtų sėkmingas. Tai pasakytina ne tik apie vartotojų teisės aktus, bet ir, pavyzdžiui, apie priežiūros teisę, nuosavo kapitalo dydį arba įmonių valdymą.

5.4.2.4 Be to, dažnai už tariamai itin techninių problemų slypi politiniai ir tiesiogiai su piliečiais susiję klausimai. Pavyzdžiui, nustatant palūkanų normą, kai apskaičiuojamas rezervas privačiam pensijų draudimui, daromas didelis poveikis draudikų galimybėms suteikti ilgalaikę pensijų lygmens garantiją.

5.4.2.5 Nepakanka bendro pobūdžio ir nediferencijuotų reikalavimų nustatyti griežtesnes taisykles. Įstatymų leidėjui tai nieko neduoda. Turi būti ne tik teikiami kiek galima konkretesni pasiūlymai, bet ir įvertinti griežtesnių reikalavimų pranašumai ir trūkumai atsižvelgiant į įmonėms, ypač mažosioms ir vidutinėms finansų įstaigoms, tenkančią našta, privačių asmenų ir įmonių galimybes gauti kreditą ir rinkų veikimą.

5.4.3 Pilietinė visuomenė turėtų savo nuomonę išreikšti visais sprendimų priėmimo lygmenimis. Dažnai esminiai sprendimai priimami ankstyvuosiuose etapuose, pavyzdžiui, po pirmųjų Komisijos konsultacijų arba finansų priežiūros institucijoms rengiant projektus. Todėl organizacijos turi susipažinti su pirmiau minėtais sudėtingais procesais, kurie skiriasi nuo įprastų procedūrų, ir juos sekti.

5.5 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ragina Europos ir nacionalines pilietinės visuomenės organizacijas aktyviau nei anksčiau dalyvauti reguliuojant finansų rinkas.

5.5.1 Daugeliui tokių organizacijų savarankišku ar galbūt nauju organizacijos tikslu galėtų tapti finansų rinkos stabilumo skatinimas, taip pat jos galėtų atitinkamai išplėsti savo interesų ir veiklos sritis.

5.5.2 Atsižvelgiant į išdėstytą sudėtingą finansų rinkų pobūdį ir su tuo susijusį reguliavimą, būtina organizacijose gerinti ir plėtoti žmogiškuosius išteklius užtikrinant reikiamas dalykines žinias. Gali prireikti kurti naujus organus, glaudžiau bendradarbiauti su nacionalinėmis organizacijomis ir pasitelkti išorės ekspertus.

5.5.3 Todėl EESRK palankiai vertina naują *Finance Watch* iniciatyvą – naują Europos lygmens organizaciją, siekiančią skatinti finansų rinkų stabilumą. Tačiau vien to nepakanka užtikrinti plataus masto pilietinės visuomenės dalyvavimą.

5.5.4 Organizacijos taip pat turėtų dalyvauti Europos ir valstybių narių viešosiose diskusijose ir politiškai prisidėti prie finansų rinkų reguliavimo.

5.5.5 Žvelgiant iš EESRK perspektyvos pageidautina, kad organizacijos, dalyvaudamos reguliuojant finansų rinkas, kartu informuotų savo organizacijų narius ir visuomenę apie sėkmingą ES veiklą šioje srityje.

5.5.6 Labai svarbus vaidmuo šioje srityje tenka nacionalinių ir Europos organizacijų bendradarbiavimui. Viena vertus, Europos ir nacionaliniai reguliavimo lygmenys finansų rinkų reguliavimo srityje vienas kitą papildo. Kita vertus, dažnai nacionalinės organizacijos turi daugiau išteklių nei Europos skėtinės organizacijos, kurias šioje srityje ypač reikėtų pasitelkti imantis veiksmų Europos lygiu.

5.5.7 Kadangi kapitalas gali lengvai judėti pasaulyje, finansų rinkų reguliavimas visame pasaulyje turi būti panašaus lygmens. Prie to prisidėti pirmiausiai galėtų organizacijos, kurių veikla yra tarptautinė arba kurios puoselėja tarptautinius ryšius. Jos galėtų pasaulyje propaguoti veiksmingą finansų rinkų reguliavimą, kuris būtų panašiai aukšto lygmens, kad pasaulyje sumažėtų įmonių steigimo vietų, kuriose taikomi patys žemiausi standartai, konkurencingumas. Visuose pasaulio finansų centruose turėtų būti vienodai energingai siekiama užtikrinti pasaulio finansų rinkų stabilumą.

5.6 Nors atskirais atvejais buvo įrodytos Europos finansų sektoriaus klaidos, tačiau jis nuo krizės taip pat nukentėjo. Todėl šis sektorius raginamas prisidėti prie veiksmingo finansų rinkos reguliavimo.

5.6.1 Atskiros finansų sektoriaus šakos neturėtų dvejoti, ar gali teikti pastabas dėl kitų šakų reguliavimo, kai siekiama užtikrinti finansų rinkų stabilumą.

5.6.2 EESRK nuomone, savaime suprantama, kad sprendimus priimančių asmenų atžvilgiu finansų sektoriaus interesams turi būti atstovaujama skaidriai, sąžiningai ir pagarbiai. Atstovaujamosios pramonės asociacijos šiuos lūkesčius visada patenkina. Tam tikrais pavienių įmonių ir jų verslo atstovų veiklos atvejais to nebuvo padaryta.

5.6.3 Finansų sektorius raginamas būti atviru dialogui su pilietinės visuomenės organizacijomis. Įmonėms, atsižvelgiant į finansų krizės metu išaugusį visuomenės dėmesį finansų sektoriui, turėtų būti naudinga užmegzti ryšius su pilietine visuomene, pasikeisti argumentais ir įsiklausyti į raginimus. Tai būtų svarbus žingsnis siekiant glaudesnių ryšių su visuomene.

Jei finansų sektorius, pasitelkęs savireguliaciją, norėtų sau nustatyti tam tikras elgsenos normas, pilietinė visuomenė galėtų dalyvauti rengiant tokias taisykles.

5.6.4 Siekiant sąžiningo ir skaidraus pilietinio dialogo, EESRK džiaugiasi, kad buvo sukurtas bendras Europos Parlamento ir Europos Komisijos lobistų registras ir pripažįsta J. Buzek grupės darbo rezultatus Europos Parlamente. Tačiau EESRK išpėja, kad sugriežtintos taisyklės neturi kliudyti organizacijų dalyvavimui. Tai visų pirma pasakytina apie praktinius dalykus, pavyzdžiui, galimybes lengvai pasiekti Europos tarnybas ir dalyvavimą viešuose posėdžiuose.

5.7 Mokslo atstovai, visuomeniniai fondai ir ekspertų grupės raginamos savo gebėjimais vertinti, dalykinėmis žiniomis ir patirtimi prisidėti prie diskusijų finansų rinkų klausimais. Nors dažnai pagrindinė tokių įstaigų veikla nėra dalyvavimas rengiant konkrečius teisės aktus, tačiau jos turėtų pasinaudoti proga savo gebėjimus panaudoti siekiant ateityje išvengti krizių.

5.8 Formuojant Europos piliečių nuomonę žiniasklaida, be abejo, atlieka labai svarbų vaidmenį. Pageidautina, kad ir žiniasklaidoje būtų labiau nušviečiama pilietinės visuomenės pozicija. Galbūt netgi reikėtų paraginti atitinkamas organizacijas dalyvauti nuomonės formavimo procese, nes šiuo metu labai nedaug atstovų savo iniciatyva dalyvauja viešosiose diskusijose.

5.9 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ir pats ketina aktyviau dalyvauti diskusijose dėl planų finansų rinkų reguliavimo srityje.

5.9.1 EESRK ir ateityje intensyviai nagrinės pasiūlymus dėl finansų rinkų reguliavimo, apie juos plačiai diskutuos ir pateiks esmines nuomones šiuo klausimu; ypač daug dėmesio Komitetas skirs tam, kad būtų atsižvelgta į pilietinės visuomenės atstovų poziciją.

5.9.2 Komitetas dės pastangas, kad visų trijų grupių atstovai būtų vienodai aktyvūs diskusijose ir dalyvautų visuose proceso etapuose.

5.9.3 Vykstant konsultacijoms Komitetas stengsis, kad pilietinės visuomenės organizacijos, dalyvaudamos specializuotųjų skyrių ir tyrimo grupių klausymuose aktyviau ir tiesiogiai dalyvautų Komiteto nuomonės formavimo procese.

5.9.4 EESRK pasirūpins, kad planuojant veiklą, plenarines sesijas, specializuotųjų skyrių ir tyrimo grupių posėdžius būtų numatyta pakankamai laiko intensyvioms diskusijoms finansų rinkų reguliavimo klausimu.

5.9.5 EESRK taip pat prisidės, kad jo nariai, atstovaujantys atitinkamoms pilietinės visuomenės organizacijoms, intensyviai nagrinėtų finansų rinkų reguliavimo klausimus ir darytų atitinkamą poveikį savo atstovaujamosiose organizacijose.

2012 m. vasario 22 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas*
Staffan NILSSON
